

Seksualiteit en diversiteit in het HBO

Afscheidssymposium van Mathieu Heemelaar

Seksualiteit en diversiteit in het HBO

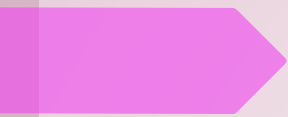
Maandag
30 augustus 2021

13:00-16:30 uur (Aula)

Johanna
Westerdijkplein 75

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het HBO
let's change
YOU. US. THE WORLD.

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Opening

Dilana Schaafsma

- ▶ Dagvoorzitter
- ▶ dr. Dilana Schaafsma
- ▶ associate lector 'Gezond Seksueel Opgroeien'
- ▶ Fontys Hogeschool Pedagogiek

Symposium geaccrediteerd door de NVVS
3 studiepunten

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ **13.00 Opening**
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ **13.15 Welkomstwoord**
Marjolein Moonen
- ▽ **13.30 Ellen Laan**
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ **14.15 Iris van der Graaf**
Transgender in het hbo
- ▽ **14.45 Pauze**
- ▽ **15.00 Mathieu Heemelaar**
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ **15.45 Panelgesprek**
- ▽ **16.20 Afsluiting**

Welkomstwoord

Marjolein Moonen

- ▶ Faculteitsdirecteur Sociaal Werk en Educatie, Haagse Hogeschool
- ▶ Alumna opleiding Maatschappelijk werk en dienstverlening, Haagse Hogeschool

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ 13.00 Opening
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ 13.15 Welkomstwoord
Marjolein Moonen
- ▽ **13.30 Ellen Laan**
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ 14.15 Iris van der Graaf
Transgender in het hbo
- ▽ 14.45 Pauze
- ▽ 15.00 Mathieu Heemelaar
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ 15.45 Panelgesprek
- ▽ 16.20 Afsluiting

Ellen Laan

➤ Hoogleraar Seksuologie, Universiteit van Amsterdam

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ 13.00 Opening
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ 13.15 Welkomstwoord
Marjolein Moonen
- ▽ 13.30 Ellen Laan
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt
voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ 14.15 Iris van der Graaf
Transgender in het hbo
- ▽ 14.45 Pauze
- ▽ 15.00 Mathieu Heemelaar
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ 15.45 Panelgesprek
- ▽ 16.20 Afsluiting

Iris van der Graaf

- ▶ Transgender, Coördinator COC Rotterdam, Transcafé, Rotterdam Pride
- ▶ Transgender in het hbo
- ▶ aan de hand van persoonlijke ervaringen voor, tijdens en na haar transitie laten voelen van de knelpunten in onze samenleving
- ▶ hiermee kunnen de minorstudenten onderzoeken hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan maatschappelijke gelijkheid van transgenderpersonen

Iris van der Graaf

	<i>Duur</i>	<i>Wat</i>	<i>Beknopt</i>
1	5 m	Introductie	Angstige, introverte, apathische jeugd
2	5 m	Wakker worden	Ik ben op de helft van mijn leven
3	5 m	Transitie	Ontdekken waar mijn ogen van stralen
4	10 m	Vragen	Interactie met de zaal, visie delen
5	5 m	Samenvatting	Aanvullen waar nodig en slotwoord

Iris van der Graaf

1 INTRODUCTIE

ANGSTIGE, INTROVERTE, APATHISCHE JEUGD

Iris van der Graaf

2 WAKKER WORDEN

IK BEN OP DE HELFT VAN MIJN LEVEN

Iris van der Graaf

3 TRANSITIE

ONTDEKKEN WAAR MIJN OGEN VAN STRALEN

Iris van der Graaf

4 VRAGEN

INTERACTIE MET DE ZAAL

Iris van der Graaf

5 SAMENVATTING

AANVULLEN EN SLOTWOORD

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ 13.00 Opening
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ 13.15 Welkomstwoord
Marjolein Moonen
- ▽ 13.30 Ellen Laan
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt
voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ 14.15 Iris van der Graaf
Transgender in het hbo
- ▽ **14.45 Pauze**
- ▽ 15.00 Mathieu Heemelaar
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ 15.45 Panelgesprek
- ▽ 16.20 Afsluiting

Pauze

- ▶ Toiletten: zaal rechts verlaten, bij de liften
- ▶ We vervolgen om 15.00u, graag op tijd weer op je plaats

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ 13.00 Opening
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ 13.15 Welkomstwoord
Marjolein Moonen
- ▽ 13.30 Ellen Laan
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt
voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ 14.15 Iris van der Graaf
Transgender in het hbo
- ▽ 14.45 Intermezzo
- ▽ **15.00 Mathieu Heemelaar**
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ 15.45 Panelgesprek
- ▽ 16.20 Afsluiting

Mathieu Heemelaar

- ▶ LHBTIQ+ activist
- ▶ auteur hbo seksualiteit
- ▶ hogeschooldocent seksualiteit Haagse hogeschool

- ▶ Seksualiteit en diversiteit in het hbo

Seks?

Seks!

Seks?

- ▶ Praten over seks is niet gewoon
- ▶ Taboe
- ▶ Normen en waarden
- ▶ Eigen ervaringen, positief en negatief
- ▶ Onderwerp vol emotie
- ▶ Woordgebruik, connotatie en ruis

Seksualiteit en diversiteit in het hbo

Afscheidssymposium Mathieu Hoemelker
30 augustus 2021
aula Haagse Hogeschool

Seksualiteit en diversiteit in het hbo 45 jaar seksualiteitsonderwijs (1976-2021)

1. de schoolmeester
2. seksualiteitsonderwijs hbo
3. de minor *Seksualiteit en diversiteit*
4. de auteur

1978

de schoolmeester

Haagse Hogeschool, 2021

Minor Seksualiteit en diversiteit 21/22

Opdracht 1: Woordgebruik

 <p>Minor Seksualiteit en diversiteit Werkgroep</p> <p>Haagse Hogeschool 20/21</p>	Les waarin de gemaakte opdracht besproken wordt	ma 06-09-21
	Werkgroeples	1
	Thema	Veilige sfeer
	Vorbereidende opdracht	1
	Opdracht op SharePoint	Vrijdag 03-09-21 voor 13.00u

Dit is een voorbereidende opdracht bij de 1^e les op de hogeschool: we gaan er van uit, dat je de opdracht voorbereid hebt voorafgaand aan de les.

Seksuele en relationele vorming begint met het vaststellen van welke woorden voor professional en cliënt acceptabel zijn. Dit geldt ook voor de docenten en studenten aan de minor *Seksualiteit en diversiteit*, maar evenzeer voor gesprekken over seksualiteit tussen collega's in het werkveld.

Tijdens deze opdracht spreek je als docent en klas met elkaar af welk taalgebruik acceptabel is tijdens de lessen.

Door het uitspreken van 'sekswoorden' oefen je je bovendien in het gemakkelijker praten over seksualiteit. Je maakt zo een eerste stap van handelingsverlegenheid naar het bespreken van seksualiteit op een professioneel niveau.

Haagse Hogeschool, 2021

Minor Seksualiteit en diversiteit 21/22

Deel 1 Inventariseren

1A Maak individueel thuis voor de les een lijstje met alle woorden die je kent voor het vrouwelijk geslachtsorgaan (de vulva). Probeer dit lijstje zo lang mogelijk te maken.

1B Maak daarna een lijstje met alle woorden die je kent voor het mannelijk geslachtsorgaan (de penis). Probeer dit lijstje zo lang mogelijk te maken.

1

1

2

2

3

3

4

4

5

5

6

6

7

7

8

8

9

9

10

10

1C In de les inventariseert de docent de woorden voor het vrouwelijk geslachtsdeel. Studenten vullen nieuwe woorden aan die nog niet genoemd zijn tot alle woorden opgeschreven zijn. Daarna gebeurt hetzelfde voor het mannelijk geslachtsdeel.

Inspiratievideo 2015
Monitor leren signaleren
Rutgers, Movisie, NJi

Methode woordgebruik

- ▶ als startopdracht voor alle groepen waar over seksualiteit wordt gesproken
- ▶ bij eerste les op een basisschool
- ▶ bij eerste les Voortgezet onderwijs
- ▶ bij eerste les Seksualiteit hbo-opleiding
- ▶ bij eerste gesprek in een groep cliënten over seksualiteit
- ▶ bij eerste les minor Seksualiteit en diversiteit

Studenten HHS kunnen gehele inspiratievideo bekijken na de eerste werkgroeples, 6 september 15.00u op <Blackboard – werkgroep – Les 1>

The screenshot shows a Blackboard course interface. On the left is a navigation menu for the course '2021 Seksualiteit en diversiteit'. The main content area is titled 'Werkgroep Les 1 Veilige sfeer' and contains two items:

- Les 1 Veilige sfeer PowerPoint**
Beschikbaarheid: Item is niet zichtbaar voor studenten. Het is beschikbaar vanaf 6-sep-2021 15:00.
Ingeschakeld: Statistiekentracering
- Veilige sfeer - Inspiratievideo**
Beschikbaarheid: Item is niet zichtbaar voor studenten. Het is beschikbaar vanaf 6-sep-2021 16:30.
Ingeschakeld: Statistiekentracering
In de video "Veilige sfeer" deelt Mathieu Heemelaar zijn ervaringen met het scheppen van een veilige sfeer in een groep of klas die over seksualiteit praat. De film is in opdracht van Rutgers, Movisie, Nederlands Jeugd Instituut geproduceerd door Captain Video. De methode is bruikbaar als startopdracht in alle groepen van alle leeftijden waar seksuele vorming wordt gegeven.

Seksualiteit en diversiteit in het hbo

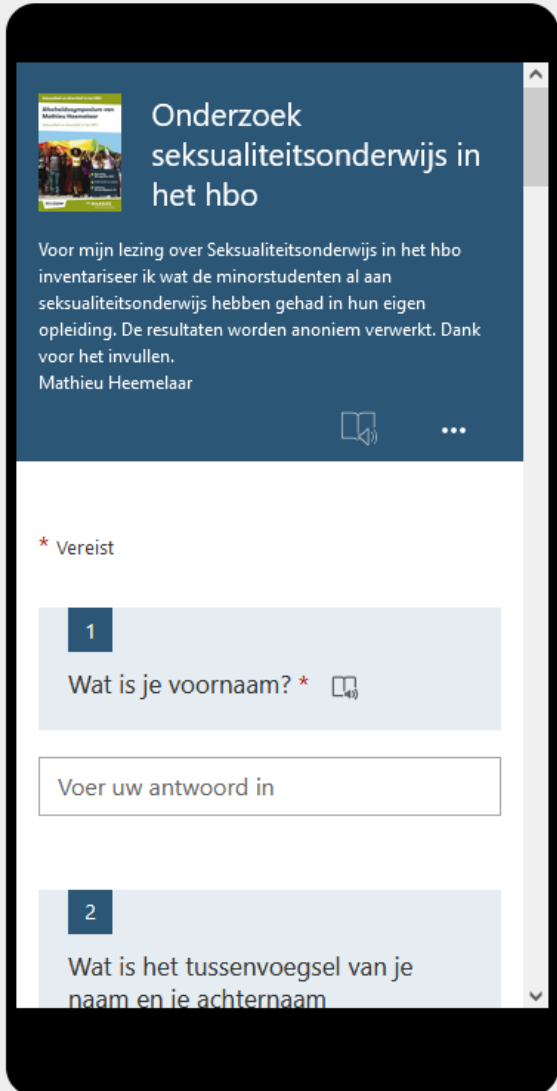
Afscheidssymposium Mathieu Hoemelker
30 augustus 2021
aula Haagse Hogeschool

Seksualiteit en diversiteit in het hbo 45 jaar seksualiteitsonderwijs (1976-2021)

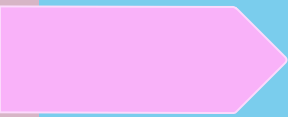
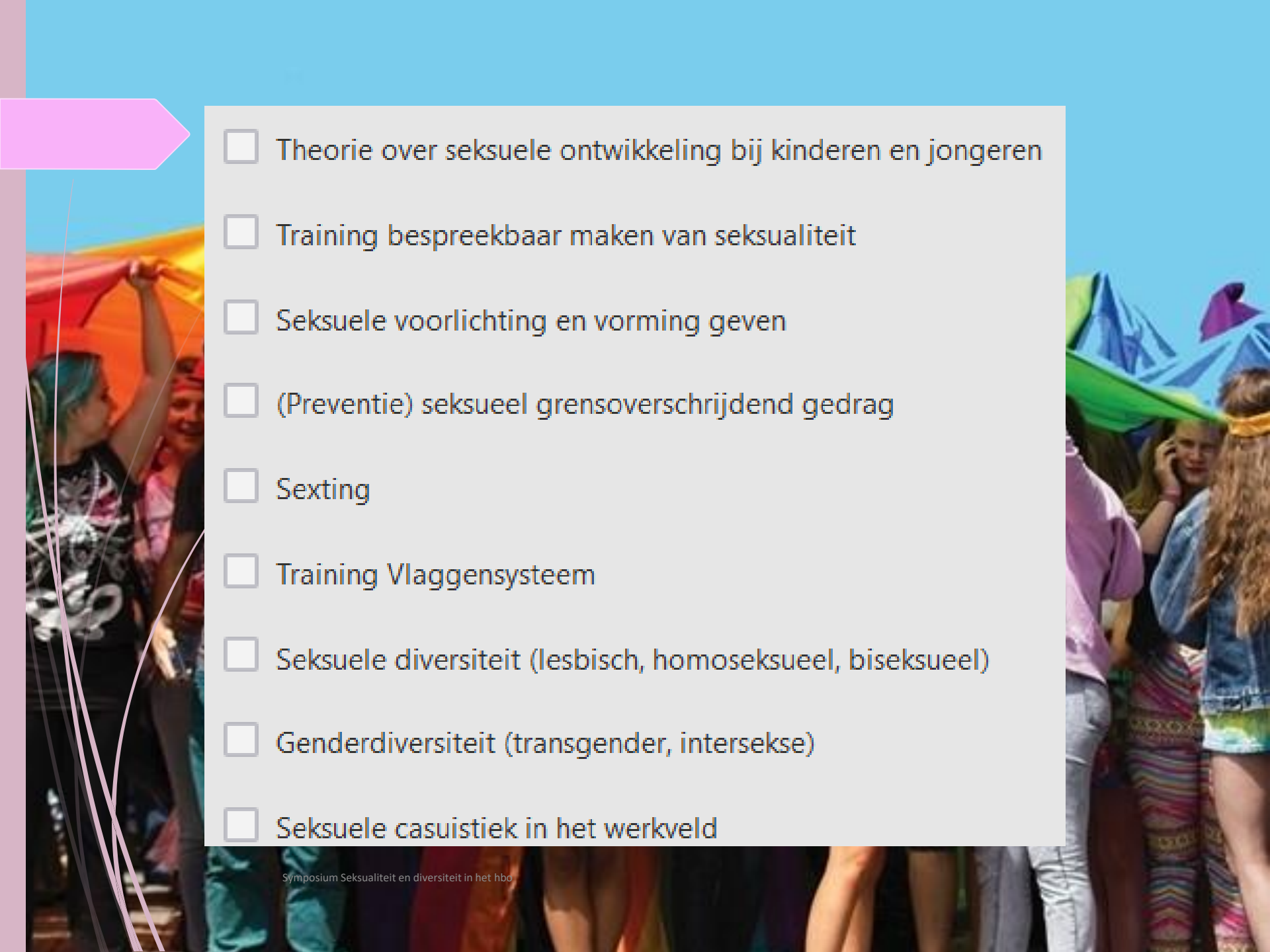
1. de schoolmeester
2. seksualiteitsonderwijs hbo
3. de minor *Seksualiteit en diversiteit*
4. de auteur

Onderzoekje seksualiteitsonderwijs in het hbo

- Klein onderzoek
- Respons: 27 van de 59 minorstudenten
- 2^e jaarsstudenten
- Aangevuld met kennis curriculum

The screenshot shows a mobile application interface for a survey. At the top, there is a dark blue header with the title 'Onderzoek seksualiteitsonderwijs in het hbo' and a small image of a book cover. Below the header, there is a paragraph of text: 'Voor mijn lezing over Seksualiteitsonderwijs in het hbo inventariseer ik wat de minorstudenten al aan seksualiteitsonderwijs hebben gehad in hun eigen opleiding. De resultaten worden anoniem verwerkt. Dank voor het invullen. Mathieu Heemelaar'. Below the text, there are two icons: a speech bubble and a three-dot menu. The main content area is white and contains a list of questions. The first question is marked as required with a red asterisk: '* Vereist'. The question is '1 Wat is je voornaam? *' with a copy icon. Below the question is a text input field with the placeholder 'Voer uw antwoord in'. The second question is '2 Wat is het tussenvoegsel van je naam en je achternaam'.

-
-
- Theorie over seksuele ontwikkeling bij kinderen en jongeren
 - Training bespreekbaar maken van seksualiteit
 - Seksuele voorlichting en vorming geven
 - (Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag
 - Sexting
 - Training Vlaggensysteem
 - Seksuele diversiteit (lesbisch, homoseksueel, biseksueel)
 - Genderdiversiteit (transgender, intersekse)
 - Seksuele casuïstiek in het werkveld

	Pabo vt HHS 20/21	Pabo vt Leiden 20/21	Pabo flex HHS 20/21	Leraren opleiding biologie R'dam 20/21		SPH dt HHS 16/17	SW du HHS 20/21	SPH vt HHS 16/17	SW vt HHS 20/21	SW vt R'dam 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Ja	Ja	Ja		Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Nee	Nee	Ja	Ja		Ja	Nee	Ja	Ja	Nee
Seksuele voorlichting en vorming geven	Nee	Nee	Ja	Ja		Ja	Nee	Ja	Ja	Nee
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Nee	Nee	Ja	Ja		Ja	Nee	Ja	Ja	Nee
Sexting	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
Training Vlaggensysteem	Nee	Nee	Ja	Nee		Ja	Nee	Ja	Ja	Ja
Seksuele diversiteit	Nee	Nee	Ja	Ja		Ja	Nee	Ja	Ja	Ja
Genderdiversiteit	Nee	Nee	Ja	Ja		Ja	Nee	Ja	Ja	Ja
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Nee	Nee	Ja	Nee		Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding	2,5	4		7					5,6	3

	Pedagogiek HHS 20/21	TP Fontys 20/21	TP HAN 20/21	TP Leiden 20/21	Sport HHS 20/21	HBO-V HHS 20/21	HBO-V Saxion 20/21	Huid- therapie HHS 20/21	Vaktherapie Stenden 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Beetje
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Seksuele voorlichting en vorming geven	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
Sexting	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Training Vlaggensysteem	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Seksuele diversiteit	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
Genderdiversiteit	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding	4,3	3	3,5	5	7	2	5	4	4

	Pabo vt HHS 20/21	Pabo vt Leiden 20/21	Pabo flex HHS 20/21	Leraren opleiding biologie R'dam 20/21		SW du HHS 20/21	SW vt HHS 20/21	SW vt R'dam 20/21	Pedago giek HHS 20/21	TP Fontys 20/21	TP HAN 20/21	TP Leiden 20/21	Sport HHS 20/21	HBO-V HHS 20/21	HBO-V Saxion 20/21	Huid- therapi e HHS 20/21	Vakther apie Stende n 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Ja	Ja	Ja		Nee	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Beetje
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Seksuele voorlichting en vorming geven	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee
Sexting	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Training Vlaggensysteem	Nee	Nee	Ja	Nee		Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Seksuele diversiteit	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
Genderdiversiteit	Nee	Nee	Ja	Ja		Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Nee	Nee	Ja	Nee		Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding	2,5	4		7			5,6	3	4,3	3	3,5	5	7	2	5	4	4

33 jaar hbo seksualiteitsonderwijs

- ▶ Pieken en dalen
- ▶ Studenten altijd enthousiast
- ▶ Spannende lessen, heel veel gelachen
- ▶ Altijd een ploeg enthousiaste collega's
- ▶ Bij management en curriculumcommissies vaak marginale aandacht
- ▶ Seksualiteitsonderwijs dan in een niche
- ▶ Maar ook: sommige managers ondersteunen en faciliteren
- ▶ Kwetsbaar thema, onvoorwaardelijke steun van directie cruciaal

Advies toekomstig seksualiteitsonderwijs hbo

- ▶ Ruimschoots aandacht voor seksualiteit, seksuele diversiteit en genderdiversiteit in alle opleidingen op het gebied van educatie, hulpverlening en gezondheidszorg
- ▶ Dus niet alleen als keuzevak, of als minor, of als uitstroomprofiel
- ▶ Voor alle studenten, in de “major”

Seksualiteit en diversiteit in het hbo

Afscheidssymposium Mathieu Hoemelker
30 augustus 2021
aula Haagse Hogeschool

Seksualiteit en diversiteit in het hbo 45 jaar seksualiteitsonderwijs (1976-2021)

1. de schoolmeester
2. seksualiteitsonderwijs hbo
3. **de minor *Seksualiteit en diversiteit***
4. de auteur

De Minor Seksualiteit en diversiteit

- ▶ De eerste in Nederland
- ▶ Half jaar voltijdonderwijs
- ▶ Diepgaande kennis: 32 hoorcolleges
- ▶ Werkgroep: trainingen, presentaties en assessments
- ▶ 4 Projectthema's: LHBTIQ-acceptatie

De Minor Seksualiteit en diversiteit

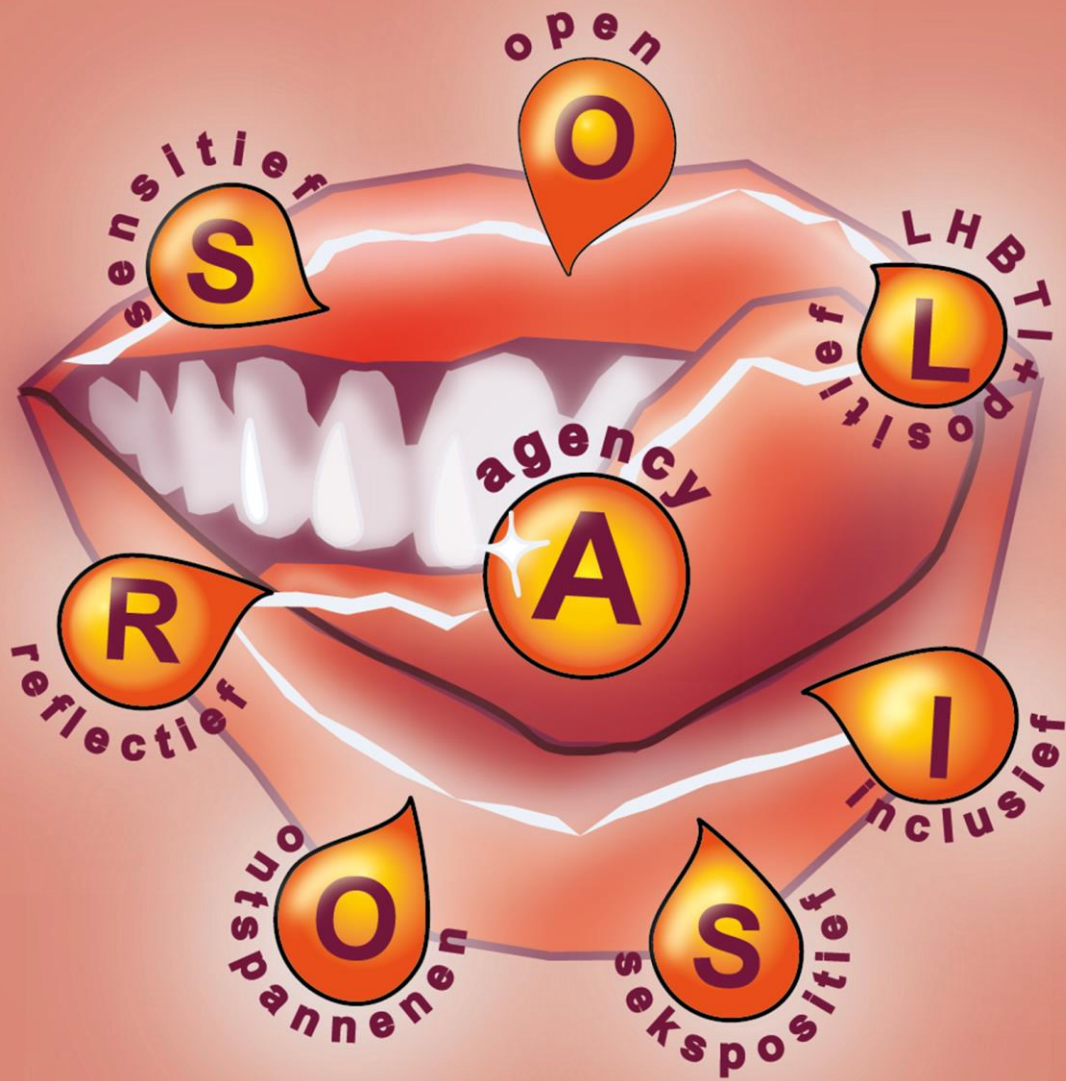
Gelijke verdeling aandacht voor

- seksualiteit en seksuele / genderdiversiteit
- onderwijs en hulpverlening
- doelgroepen kinderen en volwassenen
- heteroseksualiteit en homoseksualiteit
- vrouwen en mannen
- cisgender en transgender.

Werkgroep

- ▶ Bespreekbaar maken van seksualiteit kun je niet leren door alleen maar boeken te lezen en hoorcolleges te bekijken
- ▶ Praten over seks is zelfs voor ervaren hulpverleners en leerkrachten niet altijd gemakkelijk
- ▶ In Werkgroep lessen intensieve training
- ▶ Bewuste keuze begrip “Werkgroep”: alle studenten en de docent zijn met elkaar aan het werk tijdens deze les.
- ▶ Voor de herfstvakantie lukt het *iedereen* om meer ontspannen over seks te praten
- ▶ Veilig klimaat

Uitgebreide informatiebrochure Minor Seksualiteit en diversiteit:
www.mathieuheemelaar.nl

SOLAROSI

SOLAROSI

S	Sensitief	<p>Je toont sensitiviteit voor taboes, handelingsverlegenheid, privacy en voor grenzen & wensen op het gebied van seksualiteit en intimiteit.</p> <p>Je toont sensitiviteit voor etnisch-culturele diversiteit en voor dilemma's bij orthodox-gelovigen over seksuele vrijheid.</p>	
O	Open	<p>Je stelt je open op in gesprekken over seksualiteit, seksuele diversiteit, genderdiversiteit en seks en stimuleert een open, veilig gesprek over seks en seksualiteit.</p>	
L	LHBTIQ+ positief	<p>Je toont een LHBTIQ+ positieve houding waarbij je er altijd van uitgaat dat er in je doelgroep één of meer niet-heteroseksuele of niet-cisgender mensen zijn.</p> <p>Je toont sensitiviteit in taal en houding voor seksuele diversiteit en genderdiversiteit en bestrijdt discriminatie.</p>	

Sensitief

Madelein Taen

Je toont sensitiviteit voor taboes, handelingsverlegenheid, privacy en voor grenzen & wensen op het gebied van seksualiteit en intimiteit.

Je toont sensitiviteit voor etnisch-culturele diversiteit en voor dilemma's bij orthodox-gelovigen over seksuele vrijheid.

SOLAROSI

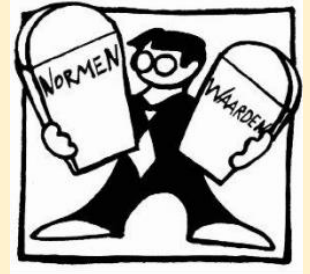
A Agency

Je toont agency over seksuele wensen en grenzen en stimuleert dit bij anderen.
Je toont een niet-seksistische vrouwvriendelijke houding.
Je bestrijdt ongelijke M-V-verhoudingen, seksueel grensoverschrijdend gedrag, *slut shaming* en *victim blaming* en hetero-normativiteit en cisgender-normativiteit.

R Reflectief

Je bezint je op je eigen normen, waarden, cultuur, religie en opvoeding en de effecten op je attitudes bij seksuele opvoeding, voorlichting en counseling bij verschillende levensfasen.
Je hanteert eigen waarden en normen op het gebied van seksualiteit op professionele wijze bij seksuele vorming en counseling.

O Ontspannen

Je communiceert op een ontspannen wijze over seksualiteit en seks.

SOLAROSI

S	Sekspositief	<p>Je staat positief tegenover seks en draagt dit over op de doelgroep.</p> <p>Je uit je expliciet positief over de individuele seksuele beleving en leefstijl bij alle doelgroepen en leeftijden mits zij grenzen en wensen van anderen respecteren.</p>	
I	Inclusief	<p>Je toont actief een inclusieve houding. Bij jouw seksuele vorming voelen alle mensen zich erkend. Je toont daarbij een niet-oordelende houding, ook als iemands leefstijl en seksuele gedrag anders zijn dan die van jou. Je bestrijdt discriminatie, uitsluiting en achterstelling.</p>	

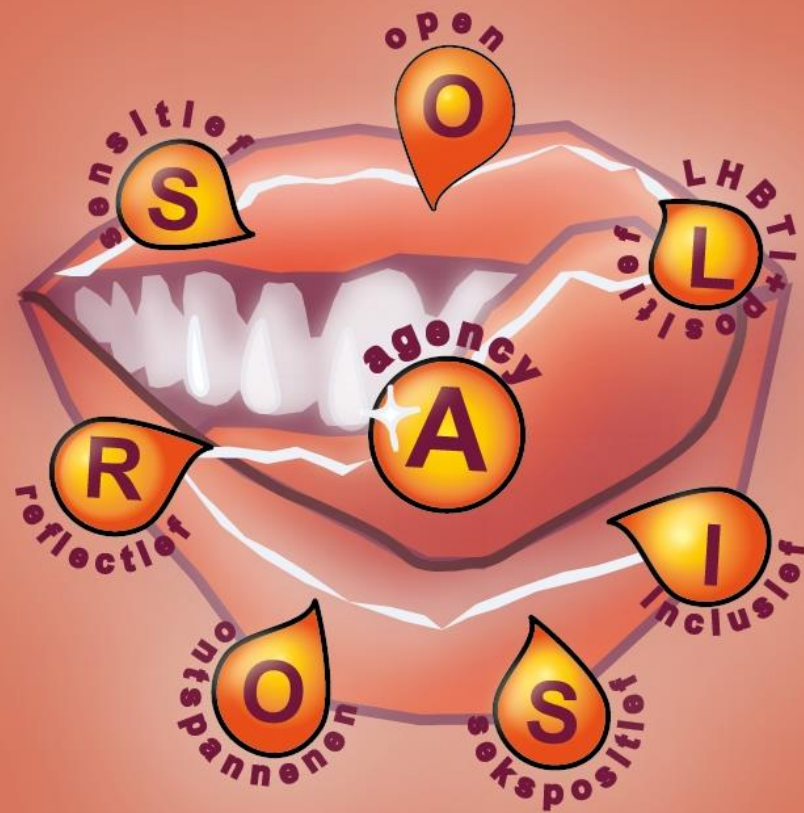
Sekspositief

Emma van den Bos

Je staat positief tegenover seks en draagt dit over op de doelgroep.

Je uit je expliciet positief over de individuele seksuele beleving en leefstijl bij alle doelgroepen en leeftijden mits zij grenzen en wensen van anderen respecteren.

Seksualiteit en diversiteit in het hbo

Afscheidssymposium Mathieu Heemelaar
30 augustus 2021
aula Haagse Hogeschool

Seksualiteit en diversiteit in het hbo 45 jaar seksualiteitsonderwijs (1976-2021)

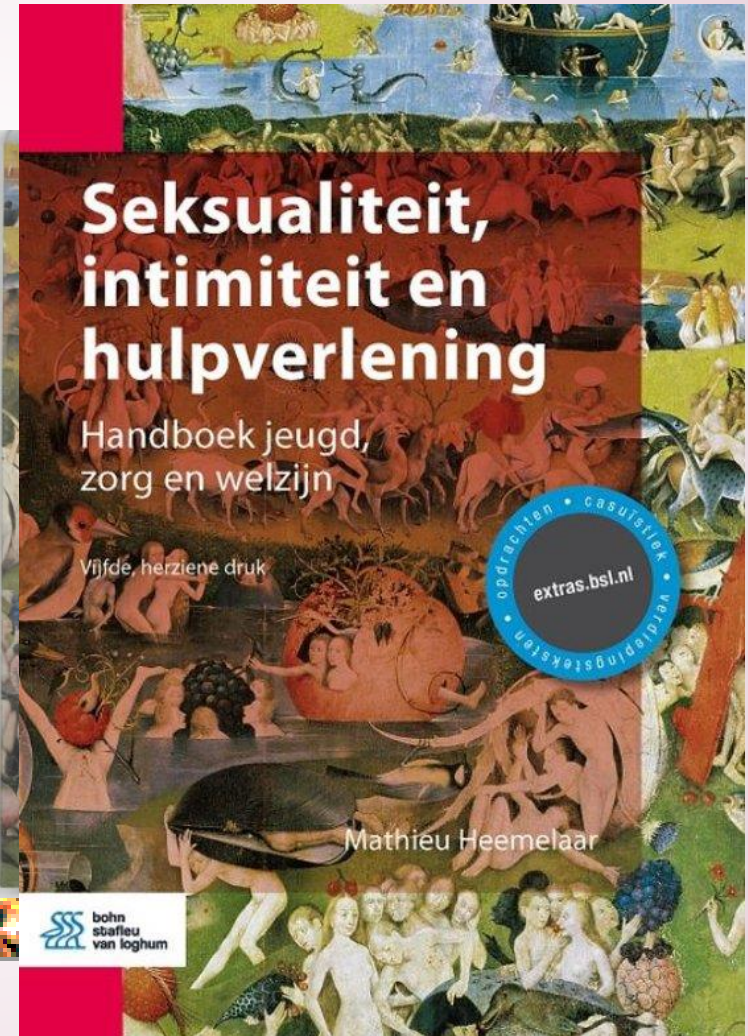
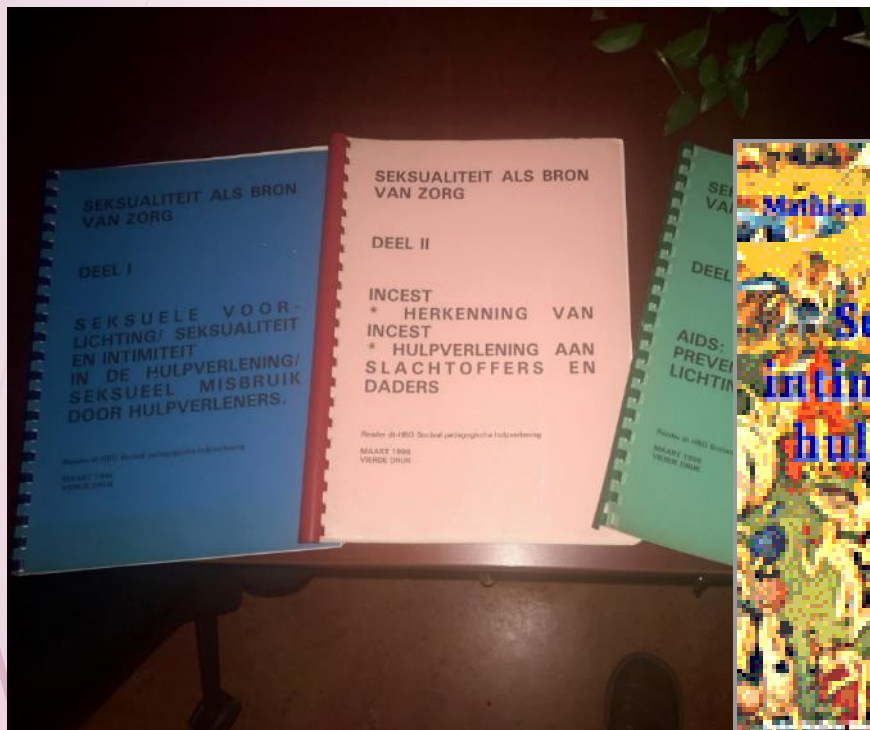
1. de schoolmeester
2. seksualiteitsonderwijs hbo
3. de minor *Seksualiteit en diversiteit*
4. de auteur

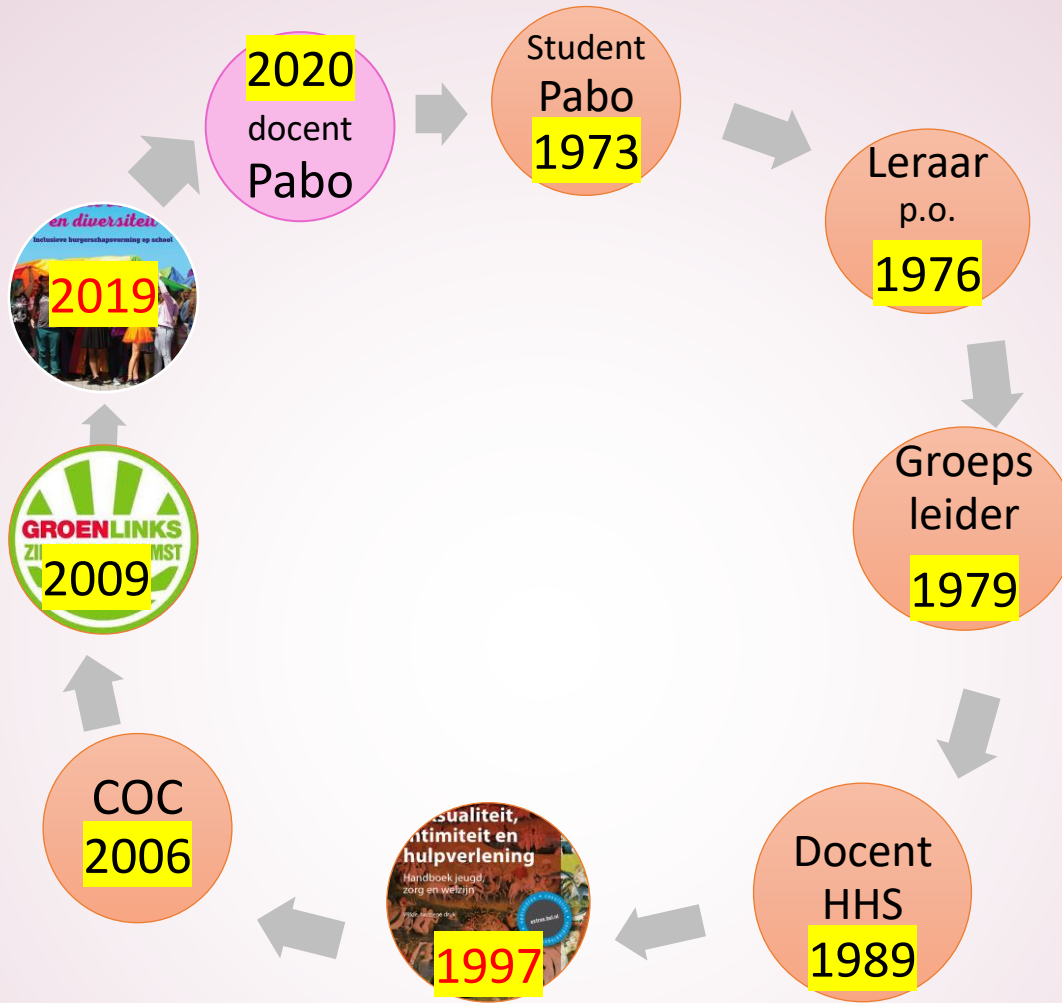

1996

de auteur

Reader Seksualiteit als bron van zorg 1989-1996

Dank voor je aandacht en bijdrage
Succes en plezier met de minor

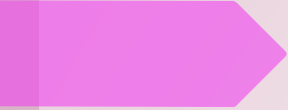
SOLAROSI-reacties en vragen welkom op
seksualiteit@xs4all.nl

Meer informatie over minor en over SOLAROSI:
www.mathieuheemelaar.nl

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ **13.00 Opening**
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ **13.15 Welkomstwoord**
Marjolein Moonen
- ▽ **13.30 Ellen Laan**
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ **14.15 Iris van der Graaf**
Transgender in het hbo
- ▽ **14.45 Pauze**
- ▽ **15.00 Mathieu Heemelaar**
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ **15.45 Panelgesprek**
- ▽ **16.20 Afsluiting**

Panelgesprek

15.45 – 16.15u

- Emma van den Bos
oud-student minor *Seksualiteit en diversiteit*
- Madelein Taen
oud-student minor *Seksualiteit en diversiteit*
- Ellen Laan
hoogleraar seksuologie
- Iris van der Graaf
coördinator COC Transcafé en Rotterdam Pride
- Mathieu Heemelaar
hogeschooldocent en minorcoördinator

Panelgesprek

Naar

 sekspositiever,

 LHBTIQ-inclusiever,

 emancipatorischer

hoger onderwijs

Reactie minor coördinatoren op panelgesprek 16.15

 Marieke Kroneman, minor coördinator project

 Ties van der Meer, minor coördinator kennislijn en werkgroep

Symposium Seksualiteit en diversiteit in het hbo

- ▽ **13.00 Opening**
Dagvoorzitter Dilana Schaafsma
- ▽ **13.15 Welkomstwoord**
Marjolein Moonen
- ▽ **13.30 Ellen Laan**
Gelijkheid in seksueel plezier speerpunt
voor seksualiteitsonderwijs in het hbo
- ▽ **14.15 Iris van der Graaf**
Transgender in het hbo
- ▽ **14.45 Pauze**
- ▽ **14.55 Mathieu Heemelaar**
Seksualiteit en diversiteit in het hbo
- ▽ **15.45 Panelgesprek**
- ▽ **16.20 Afsluiting**

Slot en dankwoord

16.20 – 16.30u

- ▶ Robin Bormans en Mirjam Schoenmaeckers, eventmanagers
- ▶ Vincent Oosterling en Mitch Langeveld
- ▶ Romagna de Min en Arjen Boers
- ▶ Emma van den Bos
- ▶ Madelein Taen
- ▶ Ellen Laan
- ▶ Iris de Graaf
- ▶ Marjolein Moonen
- ▶ Marieke Kroneman
- ▶ Ties van der Meer
- ▶ Dilana Schaafsma

Succesfactoren

- 🏳️ Sfeervolle, informatieve kick-off waarmee de cohesie wordt opgebouwd.
- 🏳️ Gebruiksvriendelijke elektronische leeromgeving
- 🏳️ Helder wekelijks programmaoverzicht
- 🏳️ Duidelijke inlevertermijnen
- 🏳️ Snelle beoordeling en feedback
- 🏳️ Monitoren prestaties
- 🏳️ Begeleiding: complementair samenwerken en elkaar stimuleren tot studiediscipline.
- 🏳️ Open opstelling bij kritiek en feedback. Er ook iets mee doen.
- 🏳️ Veel contact studenten, coördinator en studenten.
- 🏳️ In de onderwijsplanning staat de student centraal. Docenten passen hun werkplanning hierop aan.
- 🏳️ De minorgemeenschap viert Coming-out-dag en Paarse Vrijdag.

SPH / Sociaal Werk / Pedagogiek	SPH dt HHS 16/17	SW du HHS 20/21	SPH vt HHS 16/17	SW vt HHS 20/21	SW vt Rotterdam 20/21	Pedagogi ek HHS 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja
Seksuele voorlichting en vorming geven	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee	Ja
Sexting	Nee	Nee	Nee	Ja	Nee	Ja
Training Vlaggensysteem	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Seksuele diversiteit	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Genderdiversiteit	Ja	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee	Ja
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding				5,6	3	4,3

Gezondheidszorg	HBO-V HHS 20/21	HBO-V Saxion 20/21	Huid- therapie HHS 20/21	Vakthera- pie Stenden 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Nee	Nee	Beetje
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Nee	Nee	Nee	Nee
Seksuele voorlichting en vorming geven	Nee	Nee	Nee	Nee
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Nee	Ja	Nee	Nee
Sexting	Nee	Nee	Nee	Nee
Training Vlaggensysteem	Nee	Nee	Nee	Nee
Seksuele diversiteit	Nee	Ja	Nee	Nee
Genderdiversiteit	Nee	Nee	Ja	Nee
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Nee	Ja	Nee	Nee
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding	2	5	4	4

Toegepaste psychologie	TP Fontys 20/21	TP HAN 20/21	TP Leiden 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Nee	Ja
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Nee	Nee	Nee
Seksuele voorlichting en vorming geven	Ja	Nee	Nee
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Ja	Nee	Ja
Sexting	Nee	Nee	Ja
Training Vlaggensysteem	Nee	Nee	Ja
Seksuele diversiteit	Nee	Ja	Nee
Genderdiversiteit	Nee	Ja	Nee
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Nee	Nee	Ja
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding	3	3,5	5

Sex is everywhere—on television, in movies, on social media, in advertising, and even in politics. Sex and sexuality are central to our lives. Social workers come across them in almost every practice setting and almost every client population. We routinely engage with clients experiencing sexual- and gender-identity issues, reproductive concerns, sexual abuse, sexual violence, troubled relationships, and sexually transmitted infections.

Yet active conversations about healthy sexuality and sexual well-being are missing from social work literature, education, and practice.¹ The “conspiracy of silence” identified by Jean Gochros almost half a century ago is still very much with us.² My students often tell me they avoid topics of sexuality whenever possible, and their supervisors often admit the same. Part of the problem is too little information, knowledge, and experience with sex education in social work education. That’s why I wrote this book. *Sex-Positive Social Work* is meant to address this silence, challenge social workers to embrace rather than avoid questions about sexuality in practice, and articulate a sex-positive frame for social work.

Seksualiteit en diversiteit in het hbo

Afscheidssymposium Mathieu Heemelaar
30 augustus 2021
aula Haagse Hogeschool

Seksualiteit en diversiteit in het hbo 45 jaar seksualiteitsonderwijs (1976-2021)

1. de schoolmeester
2. **seksuele burgerschapsvorming**
3. seksualiteitsonderwijs hbo
4. de minor *Seksualiteit en diversiteit*
5. de auteur

Stel je voor...
je begint aan een hbo-opleiding...

LHBTIQ in de media deze zomer

© vrijdag, 20. augustus 2021 - 12:22

Onderzoek na

krachtig te

om danslag op Roze Kameraden krachtig te veroordelen

**Zet het
CSG in je
telefoon**

Centrum **Seksueel Geweld**
www.centrumseksueelgeweld.nl

Het Centrum Seksueel Geweld is er voor jou!

Wij bieden professionele hulp aan iedereen die een ongewenste seksuele ervaring heeft meegemaakt.

 Bel 0800-0188
Gratis (en anoniem)

 Chat met ons op chatmetcsg.nl
Gratis (en anoniem)

Advies Seksuele burgerschapsvorming hbo

- ▶ voor alle studenten
- ▶ voor alle opleidingen
- ▶ voor alle hogescholen
- ▶ in propedeuse alle opleidingen aandacht voor seksuele diversiteit en voor genderdiversiteit
- ▶ In alle klassen agenderen seksueel geweld

- ▶ Motto Haagse Hogeschool: wereldburgerschap
- ▶ Uitbreiden met seksueel burgerschap

Advies Seksuele burgerschapsvorming hbo

- in propedeuse alle opleidingen aandacht voor seksuele diversiteit en voor genderdiversiteit
- oproep Centrum Seksueel Geweld: seksueel geweld agenderen in klassen

Seksuele vorming op de basisschool

- ▶ Boek Pabo en Lerarenopleidingen (2019)
 - ▶ over seksuele vorming
 - ▶ en over seksuele en genderdiversiteit
- ▶ Deeltijdminor Seksuele vorming en diversiteit, Pabo flex 19/20 en 20/21

Basisschool De Startbaan, Uithoorn, 1978

Klas 4

Opdracht

Schrijf nu eens wat verschillen op tussen mannen en vrouwen.
Zet ze naast elkaar in de rijtjes.

man	vrouw
hemel	vagina
platte borsten	ronde borsten
baard en snor	vrouw niet
ballen	niet

Vandaag gaan we ons verdiepen in de jongens de volgende les komen de meisjes aan de beurt.

Lerarenopleidingen	Pabo vt HHS 20/21	Pabo vt Leiden 20/21	Pabo flex HHS 20/21	Leraren opleiding biologie Rotterdam 20/21	Sport HHS 20/21
Theorie seksuele ontwikkeling kinderen en jongeren	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Training bespreekbaar maken van seksualiteit	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
Seksuele voorlichting en vorming geven	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
(Preventie) seksueel grensoverschrijdend gedrag	Nee	Nee	Ja	Ja	Ja
Sexting	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
Training Vlaggensysteem	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
Seksuele diversiteit	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
Genderdiversiteit	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
Seksuele casuïstiek in het werkveld	Nee	Nee	Ja	Nee	Nee
Cijfer voor aandeel seksualiteit in opleiding	2,5	4		7	7

Minorstudenten van de Pabo

- ▶ “Ik ga nu naar mijn vierde jaar, maar ik heb begrepen dat er in de eerdere jaren van de pabo nu meer aandacht aan diversiteit wordt besteed. Een vriendin van mij, ook van de pabo, heeft lessen hierover opgenomen en deze worden nu gebruikt voor de eerstejaars van de Pabo” (Pabo Hogeschool Leiden).
- ▶ “Er wordt bijna niets besproken over seksualiteitsonderwijs op mijn opleiding.” (Pabo Haagse Hogeschool)

Seksuele vorming op de basisschool

'Gezonde relaties en seksualiteit' in lerarenopleidingen en pabo

- ▶ Project “Gezonde relaties en seksualiteit”
- ▶ Rutgers
- ▶ School & veiligheid
- ▶ Doel: inbedding in curriculum Pabo's en 2^e Graads lerarenopleidingen
- ▶ Onderzoek: [klik door voor meer informatie](#)
- ▶ Online congres “Het hoort er gewoon bij” 05-11-21: voor docenten

Seksuele vorming op de basisschool

'Gezonde relaties en seksualiteit' in lerarenopleidingen en pabo

- ▶ Helft van beginnende leraren geeft aan niet goed in staat te zijn om seksuele en relationele vorming te geven
- ▶ Taak om dit vak te geven en seksuele integriteit te waarborgen
- ▶ Meer ruimte, middelen en ondersteuning voor thema in curriculum

Home // Alle scholen vanaf nu verplicht te zorgen voor veiligheid en acceptatie LHBTI-personen in de klas

Alle scholen vanaf nu verplicht te zorgen voor veiligheid en acceptatie LHBTI-personen in de klas

1 augustus 2021 - Alle scholen in Nederland zijn vanaf nu wettelijk verplicht om te zorgen voor veiligheid en acceptatie van LHBTI-scholieren en personeel in de klas. De nieuwe burgerschapswet, waarin die opdracht is verwoord, treedt op zondag 1 augustus in werking. Het COC heeft lang voor de wetswijziging gepleit en is gelukkig met het resultaat.

Leerlingen voor hun ouders uit de kast laten komen was op de Gomarus beleid

Reformatrische school Op de scholengemeenschap Gomarus in Gorinchem wordt homoseksualiteit gezien als zonde. Na een artikel in *NRC* schreef de inspectie een kritisch rapport over de school. Het schoolbestuur probeert dit rapport via de rechter tegen te houden.

 Esther Rosenberg 25 augustus 2021 Leestijd 3 minuten

Panelgesprek

- ▶ Als minorstudent de *sexpert* van jouw team en van jouw klas
- ▶ Ambassadeur voor beter seksualiteitsonderwijs
- ▶ Agency: wordt lid van de medezeggenschapsraad en zorg dat seksualiteit een bredere plek krijgt in het curriculum
- ▶ Het thema Seksualiteitsonderwijs komt terug in het panelgesprek aan het eind van het symposium